

АНАБЕЛ АБС

ИСТИНСКАТА ЛЕЙДИ ЧАТЪРЛИ

АНАБЕЛ АБС

ИСТИНСКАТА ЛЕЙДИ ЧАТЪРЛИ

Превела от английски:
Емилия Ничева-Карастойчева

ИК „ЕМАС“

Annabel Abbs

FRIEDA

A Novel of the Real Lady Chatterley

© Annabel Abbs

Анабел Абс

ИСТИНСКАТА ЛЕЙДИ ЧАТЪРЛИ

Превела от английски: *Емилия Ничева-Карастойчева*

Оформление на корицата: *Златина Зарева*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

„Знаеш, че съм готов да умра за теб.“

Ърнест Уикли, *писмо до Фрида Уикли*, 1912 г.

„Любовта ми към теб ще живее, по-силна от преди. С тлееща или угаснала надежда, ще бъда твой, дори да се върнеш след години.“

Ото Грос, *писмо до Фрида Уикли*, 1907 г.

„Напусне ли ме, не ще преживея и шест месеца... Колко я обичам, Господи, и как се терзая.“

Д.Х. Лорънс, *писмо до Едуард Гарнет*, 1912 г.

„Нищо не е по-пагубно за жената от чувството, че през годините е пропуснала нещо – навярно най-важното... Ужасно е опасението, че ще умреш, без да си имал това, за което си се родил.“

Д.Х. Лорънс, *Първата лейди Чатърли*

Първа част

Нотингам 1907 г.

Фрида

По-късно, когато скандалът се разрази и вестниците я сразиха, мислите винаги я връщаха към един ден. Към един момент. Понякога мигът се завърташе шеметно пред погледа ѝ, сетне се избистряше в точна рамка. Тринайсет години брак и три прекрасни деца се сливаха в обща картина. И се питаше как е възможно нещо толкова необозримо да произтече от затишие.

Денят започна с вълнение. Небето розовееше, сребристите брези се кичеха в листа, по тревата блещукаха капки роса, първите жълтурчета подаваха главици над черната пръст. Децата тичаха из къщата с викове:

– Леля Нуш идва от Берлин!

Монти се разскача по дивана, Елза се наконти с гердани от морави мъниста, а Барби удари с лъжица по масата и оповести:

– Нуш идва.

Цяла сутрин госпожа Бабит бърса прах, лъска мебели и разтребва. Монти и Барби набраха иглика и синчец, Елза подреди букетите в стъклени буркани. Фрида изпече ябълков пай и обилно поръси бухналата коричка с канела и захар. Дори Ърнест, обикновено залостен в кабинета си, сновеше из къщата, зает да обира саждите, полепнали по первазите, и да чопли олющената боя от ъглите на дюшемето.

В ранния следобед времето се промени. Дъжд заоблива на пелени прозорците и небето сякаш се разполови – забулено с облаци от едната страна, млечносино – от другата. Ърнест отиде да посрещне Нуш на гарата. На тръгване размаха чадър и подвикна:

– Подгответе се бижутата ѝ да ви заслепят!

Заслони театрално очи, разсмя всички и изпълни Фрида със смъртно чувство на гордост.

Образът, запечатал се завинаги в съзнанието ѝ, се откри след час. Нуш слезе от двуколката, повдигнала поли, колкото да покаже изисканата дантела на фустата и скъпите си кожени обувки с резбовани токове и перлени закопчалки. Изтупа прашинките от пътническия си костюм и обходи с поглед дългнестата тухлена къща с възтясна входна врата и нищо и никаква градинка.

– Ах, горкичките ми! – възкликна.

Фрида отвори уста да възрази. Отказа се и я въведе в антрето, бърборейки ведро с какво планират да забавляват гостенката: разходка из Шърудската гора, посещение на Нюстедското абатство и имението „Улатън Хол“.

Прилепнала до стената, та Ърнест да мине с куфара, Фрида чу звук и трепна. Нуш вдишваше тежко, сякаш е настинала и носът ѝ е запушен. Издаде тих гърлен звук и пхна увита в ръкавица длан в плетената си чантичка. Извади носна кърпа и я притисна плътно върху устата си.

– Децата ти набраха цветя – рече Фрида.

Ала бе разбрала, че домът ѝ отвращава Нуш. Всичките иглики в Нотингам не биха успели да скрият вонята на варени кости и газ. Посочи към дневната, но в онази частичка от секундата я видя през очите на Нуш – памучни пердета, снабдени с ширит в неподходящ цвят; олющени стени; глазиран лампион с петна от мърсотия. Дори бро-

дираните калъфи на възглавничките – рози и лилии в яркочервено и кремаво – изглеждаха неугледни и неумело скалъпени.

Гостенката огледа помещението с повдигнати вежди. Стисна поли и го прекоси с боязън да не би от овехтелия килим да я полазят бълхи или мишки. Изтупа дивана с носната кърпичка и седна предпазливо на ръба. Отново зашари с очи. Спря поглед върху пипалата от плесен, жалката камина, дипломите на Ърнест, окачени в горди редици по стената.

– Не биваше да вземаш мъж с невзрачно потекло. Какво безочие от негова страна...

Фрида отвори уста да защити Ърнест и зърна отражението си в огледалото над камината: безформен кок, канелена дияра по челото, бузи без руж, изгубили младежките си контури, устни, присвити в подобие на усмивка. Как не се сети да си избърше лицето? Защо не прибра косата си в елегантна прическа с изрисуваните гребенчета, сватбен подарък от Ърнест? А карираната рокля с яка, дращеца гърлото ѝ като примка? Отесняла след трите деца, старомодна и развлечена от пране. Крайно време е да отдели малко време за готвене и повече – на външния си вид.

Обърна се с облекчение към антрето, откъдето дотичаха децата. Капки дъждовна вода се разлетяха от шапките и подгизналите краища на дрехите им.

– Свалете си палтата и се подсушете. Леля Нуш не иска да я мокрите! – Изрече думите весело и с уж небрежно махване им показва вратата. – Развълнувани са, скъпа Нуш. Ще те отрупат с хиляди въпроси за малката им братовчедка. Жалко, че не успя да я доведеш.

Нуш се позасмя.

– Пътуване и деца е катастрофално съчетание. Из-

бягвам го на всяка цена. – Приведе се и леко сниши глас. – Откакто слязох от кораба, не съм получила и един одобрителен поглед. Какво им е на англичаните?

– Сдържани са, а ти си твърде свикнала с военното съсловие. Приготвила съм ти обаче нещо по-приятно – кейк, изпечен лично от мен.

Фрида подкани мислено госпожа Бабит да побърза с чая. Дебел резен кейк би ѝ помогнал да преглъща остротите на сестра си. Устата ѝ овлажня очаквателно.

– Децата са доста миловидни с мокра косичка. Твърде красиви за издънки на Ърнест.

Нуш стана и приглади поли. „Дрехите ѝ стоят прекалено по мярка – рече си Фрида. – Безупречният пътнически костюм е нов-новеничък, с прекалено лъскави копчета и прекалено пищни пера от чапла. Никак не пасват в претрупаните ми стаички.“

Ида отведе децата, госпожа Бабит най-сетне поднесе чая и Нуш се покашля.

– Най-модерните берлинчанки си имат любовници. – Втренчи се лукаво в чашата. – Баронеси сме, вярно, но ако не сме изкусителки, не струваме нищо. Не бих позволила да съм нищо.

– Не си нищо. Имаш всичко – удиви се Фрида.

– О, нямах предвид себе си. Както и да е. Ние, семейство Фон Рихтхофен, не сме родени за скучен живот. Просто не ни подхожда.

Болка прорязва Фрида, сякаш метален обръч пристягаше гърдите ѝ.

– Животът ми не е скучен – посочи през прозореца към децата в градината.

Прииска ѝ се да обясни на Нуш с какво щастие я изпълват. С неспирното си каканижене обаче тъничкият

гласец в ума ѝ я разсейваше: скучен, скучен, скучен. Нищо, нищо, нищо.

– Погостувай на Елизабет в Мюнхен. Кафенетата са пълни с анархисти и художници, обсъждащи свободната любов, а тя е в центъра на събитията. Предпочитам военните, но на теб ще ти хареса. Имаш радикална жилка. – Нуш се вгледа с присвити очи в окичените си с пръстени ръце. – Помниш ли как препискаваше крушите в овощната градина на татко? Вдигаше крак като куче. Безсрамница!

Фрида лапна голям залък от кейка и се опита да измисли находчив отговор. Нуш я изпревари. Облегна се на възглавничките и заговори отново за миналото.

– Чудя се как оживя, когато с татко скачахте в езерото. Помниш ли? Той се хвърляше от разнебитения мост, а ти се вкопчваше като майmunка в него... Ах, колко голи войници се къпеха там! – Изскубаните ѝ вежди, очертани с молив, се размърдаха закачливо. – Мама му забраняваше, но той не ѝ обръщаше внимание. Наистина ли ти харесваше? Или угаждаше на стария разбойник?

– Стига! Бях дете.

– Как му се искаше да си момче! Въобразявал си е сигурно, че може да те преобрази. – Нуш вдигна платнената салфетка от скута си и я запрати върху масичката. – И ето те сега. Щастлива женичка в Англия.

Протегна се и се прозя. Фрида запобутва пая с вилицата, съзерцавайки как се разпада в чинията на жълти трохи и ябълкови стружки. В тишината вратата щракна рязко. Появи се Ърнест – попрегърбен, с кичур белезникава коса над очите.

– Нуш предлага да посети Елизабет в Мюнхен – осведоми го Фрида, обзета от неочаквано облекчение.

– Преди майчинството да я превърне в непоправима

досадница. – Нуш сви кокетно рамене и диамантените ѝ обеци хвърлиха лъчисти отблясъци върху масата.

Ърнест кимна благо.

– Защо не? С госпожа Бабит ще се справим с домакинството, а Ида ще се грижи за децата.

– Няма ли да дойдеш с мен, скъпи? – Фрида улови ръката му – студена и суха като папирус. Не разрешаваше на госпожа Бабит да пали камината в кабинета. Беше толкова пестелив и суров към себе си. – Елизабет устройва сбирки в салона си. Ще отидем и на театър. Откакто се запознахме, не помня да си отпочивал.

Той поклати глава.

– Зает съм. Ще заминеш сама.

– Сама?

Сърцето ѝ се сви от тревожно вълнение. Никога не беше оставяла децата, но Монти вече бе на седем, Елза – на пет, а Барби – на три. Ще посмее ли? Стрелна с поглед сестра си. Нуш срещна хладно погледна ѝ, наклонила глава като котка, дебнеща мишка.

– Да, Фрида. Върни се при нас, преди да е станало късно.

– Закъснение... Да, дума с интересна етимология¹. – Ърнест приглади мустака си с палец. – Спорно е дали произхожда от латински, *ласус*, изчерпан, или от германски, *лаат* – „мързелив, бавен“.

– Мързелив и бавен ме устройват напълно.

Нуш се подсмихна и пръстите ѝ опипаха гребенчетата от слонова кост, втъкнати в златистите ѝ коси.

– Не е лесно с три деца. Ти имаш само едно и не знаеш.

¹ На английски *late* (коренът отвежда към латинската дума *lassus* или германската *laat*). – Бел. прев.

Фрида извърна глава. Стъклата на прозорците по-дрънкаваха нервно под стрелите на дъжда.

– Е, ще си помисля все пак дали да не тръгна сама. – Долови искрица предизвикателство в гласа си, съвсем мъничка, ала ясно различима. – Да, защо не?

Фрида

На другия ден Нуш заяви, че възнамерява да се прибере по-рано в Берлин. Връщаха се от разходка из поляните – любимото място на Фрида заради аметистовите орхидеи, разцъфващи напролет. Нуш се оплакваше от калта и се вайкаше как ще си съсипе обувките от шевро и копринените чорапи. Вместо да се възхити на орхидеите, не откъсваше очи от хоризонта – навъсена линия от пушек, пара и дим от рудниците.

– Току-що дойде – възрази Фрида, обидена и объркана. – Планирала съм излети. Англия е прекрасна през пролетта. Цветя, зеленина, агънца...

– Да, да, но любовникът ми ме очаква. Разделите не ни се отразяват добре.

Престорено разчувствана, Нуш сложи длан върху гърдта си. Фрида прозря, че това е истинската причина за посещението – не да види нея или децата, а да бърбори за възлюбения.

– Срещаме се всеки следобед в каретата му. Спускаме завесите и кръстосваме „Унтер ден Линден“¹, докато се изтощим. Толкова е пламенен, влюбен до уши в мен.

¹ Централен булевард в Берлин, център на светския живот. – Бел. ред.

Сигурно цял Берлин чува сладните ни стонове. – Нуш примижа и сниши глас: – Обича да съм отгоре.

Фрида си представи Ърнест в скромната спалня – изпънат в тясното легло за гости с излиян дюшек и с Библията под възглавницата. Колко лесно, колко кротко се беше отдръпнал. Въртяла се много, дишала шумно. Трябвало да храни много гърла, нужна му била отмора, спокоен сън. Не би споделила, разбира се, че спи сама, и никога не е била *отгоре*. Не, няма да достави задоволство на сестричката си.

Освен това обичаше ранното утро, когато децата се втурват при нея, скачат върху леглото, заравят се под завивките и молят да им разкаже приказка или да играят на битка с възглавници. Би било невъзможно, ако Ърнест е до нея.

Попита с несвойствено любопитство:

– Елизабет няма любовник, нали?

– Има, разбира се. Горкичката Фрида! Нямах представа, а? Има забележителен любовник, прочут в Мюнхен. Не крият свободната си любов зад спуснати завеси.

– М...моля?

Фрида зяпна. Елизабет, една от първите германки, постъпили в университет, защитили докторат, получили докторска степен и упражнявали мъжка професия, понастоящем имаше благоразумен съпруг, Едгар. Не, невъзможно. Нуш лъже.

– Мюнхен е средище на свободната любов. Елизабет е преродена.

– И какво правят *преродените*?

Лицето на Фрида пламна от смайване – червенината плъзна по гърлото ѝ и преля под роклята, докато всеки сантиметър от тялото ѝ се сгорещи.

– Разменят си любовници. Никаква потайност. Напълно открито, с когото пожелаят! Лично аз предпочитам тръпката на забранения плод. – Нуш стрелна сестра си с поглед. – Не се ли изкушаваш? Ърнест е такъв сухар.

– Мислех, че Елизабет посвещава времето си на суфражетките, на двете си къщи, на салоните и на купищата пари за харчене на Едгар – възмути се Фрида.

Внезапно ѝ се прииска да не чува нищо повече за свободната любов и увлеченията на Нуш.

– Да, заета е с Организацията на германските жени, но има време и за удоволствия. Ако ѝ гостуваш в Мюнхен, ще се запознаеш с любовника ѝ. Дори само за това си струва да отидеш. – Замлъкна и засумтя показно както в преддверието на Фрида. – Каква е тази ужасна смрад?

– Днес вятърът духа откъм фабриките. Разнася миризма на амоняк, сяра, въглища или на животни от пазара на добитък. Но погледни дърветата. – Тя вдигна глава и се взря в ресите на брезата и в листенцата на плачеща върба, разтворени като плахи чадърчета. – Прелестни са, нали?

Нуш закри нос с кърпичка и размаха длан пред лицето си.

– Елизабет се пита защо не организираш сбирки. Провежда по един салон седмично, в Мюнхен или в Хайделберг. Миналия месец слушах лекция на Макс и Алберт Вебер. Сетне се надигна такава глъчка, едва си чувах мислите. Щеше да ти хареса. – Махна кърпичката и подуши предпазливо. – Писа ли ти за братята Вебер? Макс е гений и има много последователи. Според Елизабет идеите му ще променят света. Казва, че най-въълнуващите теории се раждат в Мюнхен и Хайделберг. С Англия е свършено, изглежда.

Фрида се опита да успокои ума си, вгледана в теме-

нужките и нарцисите край пътя, в заострените бели цветчета на трънките, в птиците, стрелкащи се в небето. Единственият начин да *издържи* бе да се съсредоточи върху красотата наоколо, а гласът на сестра ѝ да глъхне в празнотата. Ала пред очите ѝ се мержелееше каретата със спуснати завеси, където Нуш седеше със запретнати над кръста кадифени поли. И как Елизабет блести в салона сред великите мъже, увлечени в оживена беседа.

– Да, често ми пише за Макс Вебер, за книгите и есетата му – рече с равен тон.

„Не споменава нищо за свободната любов“, добави наум.

– Той ѝ брат му Алберт ме държаха будна цяла нощ. Говореха за смесването на интелекта и еротиката. Не разбрах нищичко, но Елизабет твърди, че салоните ѝ създават нова епоха на свободата. – Нуш се разкашля шумно и размаха ръце да пропъди пепелявия въздух. – Защо не отвориш салон?

– Няма кого да покая. В Нотингам не е пълно с философи и поети. Тук водим спокоен живот.

„Прекалено спокоен“, помисли си Фрида. Думите на сестра ѝ от предишния ден отекнаха в главата ѝ: скука... нищо... преди да стане късно.

– Когато не е с любовника си, Елизабет обсъжда с Едгар творбите на Толстой. Разнищват го от край до край. Защо и вие с Ърнест не беседвате? Сигурно обсъжда книги със студентите си.

Фрида въздъхна. Бе опитала да подхване разговор за Шекспир, Стендал и всички други, с които запълваше самотните вечери. Искаше да сподели възхитата си от героите, от чувствата и дилемите им. Ърнест започваше или да изнася лекция за литературните жанрове и похвати, или

да поправа граматиката ѝ. Омръзваше му бързо и изчезваше в кабинета си, а тя си поемаше облекчено дъх.

– Задълбочил се е в новаторската си книга за етимологията – обясни, забила поглед в земята.

– Побиват ме тръпки, като те гледам как живееш. – Нуш видимо потрепери, сетне се засмя. – Слава богу, че до уикенда ще съм се върнала в Берлин!

По-късно през нощта Фрида се пхна в леглото до Монти, прегърна го и вдиша уханието на влажни цветни пъпки и сапун. Взя се в мрака и се почуди какво ли е да си омайваща домакиня на салони в Мюнхен. Затвори очи и си представи, че е там. Гласове и смях прииждат на вълни. Притискат се тела. Звънтят чаши. Кристални купи са пълни с пунш. Ярки пламъци на разноцветни лампи осветяват дълбоката нощ. Облечена в шеметна коприна и с алени макове в косите, тя е в епицентъра на пламенна беседа за бъдещето на литературата. Тръпки пробягаха по гръбнака ѝ.

На сутринта след заминаването на Нуш Фрида дръпна завесите докрай и отвори широко всички прозорци. Сетне подпря вратите с кули от книги. Светлината нахлу в къщата и резливият априлски въздух влетя вътре – отнесе шапките от етажерката и повлече ръкописите на Ърнест из коридора. Елза я попита какво прави.

– Искам пролетта да се разбушува вкъщи. Бях забравила усещането – отговори Фрида.

– Разхвърляно е! – възрази Елза.

Подгонила листовите на Ърнест, Фрида подвижна:

– Не казвай на татко!